

amb llegiu i sabó casolà fos amb aigua calenta, i amb l'ama de casa agenollada al terra restregant.

RENTAR-SE EL CAP:

Amb sabó de casa o de pastilla de compra, i després ben repassat amb vinagre, quedant el monyo molt net i lluent, avui dia repassar el monyo amb vinagre encara se sol utilitzar per eliminar els ous dels polls del monyo dels xiquets.

La Sargatona bullida i colada, servia com a laca i el monyo quedava molt lluent i ert, com si portares gomi-na, i es podia modelar el monyo i fer-se alguna onda, que estava molt de moda i els xics amb el monyo ondulat eren més templats i sol·licitats.

COM FER EL SABÓ:

La gent del mas eren molt sabuts, era habitual netejar les cassoles, olles i paelles grassoses amb sendra de la llar de foc i es limpiaven els "cacharros" amb molta facilitat, perquè estaven limpiant amb sabó, estaven mesclant un àcid gras neutralitzat per un alcalí, la sendra, este és l'invent i la manera més senzilla de fer sabó masover i el prototip de tots els sabons i formes de llavar que posteriorment ferent ús al mon rural:



Mas nou any 1967. -Rosita Ferreres, Pepe Puig, Teresa Roda, Tere, Puig Roda, Rosa Domenech Royo, Joaquín Ferreres, Ajupitz; Francisco Masip Ferreres, Juan Emilio Prades Bel, Angeles Bel Domenech, Jaime Puig Roda.

ELS INGREDIENTS PER FER SABÓ:

Recepta mes moderna

Recepta antiga:

- 3 litres d'oli gastat
- 6 litres de greixos animal o oli roïn
- 3 litres d'aigua
- 3 litres d'aigua
- 1/2 sabó
- 1 quilo de sosa
- 1/2 quilo de sosa
- trossets
- 1/2 puntetes de sabó previament foses
- 1/2 de lleixiu
- 100 grams de greixos animals

ELABORACIÓ:

- 1- Barrejar l'aigua calenteta i la sosa.
- 2- Posar la resta dels ingredients (oli, sabó, lleixiu, greixos animal), i continuar amb la caldera al foc.
- 3- Anar remenant amb un pal (fins que estiga tot ben fos).
- 4- Escampar la pasta dins d'un mottle de fusta previament humida-banyada.
- 5- Esperar deu dies fins que la pasta es faça dura.
- 6- Tallem el sabó en pastilles i el procés ha finalitzat.

LA COLA:

Tamisar la sendra amb un sedás, i ficar esta sendra amb un ribrell, afegim aigua, remenem la mescla i li fiquem la roba a remulla.

COM FER LA LEJIA:

Necessitem: sendra, aigua del cel-plutja, palla, grava del riu, un tonell al que li amb fet molts de forats per baix i un ribrell de test, mai te que ser metàl·lic.

Dins del tonell foradat ficar al fons un pam de grava, damunt un pam de palla, despres tota la sendra tamisada i damunt l'aigua de plutja al cel i serena, deixant que l'aigua baixe filtrant poc a poc, el líquid que eixirà per la part de vaig del tonell es la lejia, que l'hem de replegar amb el ribrell que posarem baix del tonell

LA BUGA:

Fer la buga era anar a llavar tota la roba bruta, ja que pensar que en el mas no m'havia aigua correnta i teníem que anar al Povet de Morinilla distat 1 km. cada dia per l'abastiment de l'aigua per veure i per cuinar, de la faena d'aiguader estava jo d'encarregat tots els dies. El portar llenya, aigua i ajudar a donar menjar als animals era faena de xiquets, además de ser el recader de casa.

La buga anàvem a fer-la al Povet de Morinilla, la meva mare Angeles Bel junt amb Teresa Roda, era mes fàcil transportar la roba bruta que l'aigua, a més en el povet teníem els estenedors que eren ficar a assecar la roba damunt les malles, argilages, espinals, sabines, palmitos, romers.....

En casa se solia llavar les peses de roba menudetes, especialment la dels xiquets, el sistema era un balde de llanda amb aigua i amb l'ajuda d'una llavadora, però no penseu en una d'estes elèctriques-centrifugadores, era una llavadora de fusta que consistia en un tauló de fusta amb unes ranures horitzontals rebaixades-acanalades, la faena consistia en anar mullant la roba amb l'aigua ensabonada i anant restregant-la ufanosament damunt la llavadora, i ven apresetada que hi han moltes faenes que estan esperant.

Totes les eines estaven dins del balde, l'aigua, el sabó, la roba, el llavador de fusta i les mans de la dona